

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

DOM PRIZMA PONIKVE

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** posebni socialno varstveni zavod (v nadaljevanju: Zavod).
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** odrasle osebe s posebnimi potrebami (osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju in osebe z motnjami v duševnem razvoju)
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** Uradna zmogljivost Zavoda (brez bivalnih enot) je 81 postelj.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen dne 19. 12. 2014**.
- ▶ **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha (višji svetnik, sodelavka) ter dva predstavnika pogodbenih nevladnih organizacij (ZDUS, PIC).
- ▶ **Vsebina obiska:** Glavni namen obiska je bil preveriti ravnanje z osebami, nastanjenimi v Zavodu in ugotoviti, če jim je omejena svoboda gibanja (da enote ne morejo zapustiti po lastni volji).

► **Poročanje:** Poročilo je bilo Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) ter Zavodu poslano 11. 2. 2015. Odgovor Zavoda smo prejeli 3. 4. 2015, odgovor ministrstva pa 7. 5. 2015.

DPM v Posebnem socialno varstvenem zavodu Prizma Ponikve ni mogel ugotoviti prostorov ali aktivnosti, s katerimi bi bila posameznim stanovalcem omejena svoboda gibanja. Zato nadzora, skladnega z Opcijskim protokolom h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, po tej ugotovitvi ni nadaljeval¹.

MDDSZ nam je pojasnilo, da so poročilo o obisku prejeli in nanj nimajo pripomb.

¹ Tako kot ob obiskih v letih 2007 in 2011 so nam predstavniki Zavoda zatrdili, da Dom nima varovanega oddelka. Tudi ob pregledu posameznih oddelkov Zavoda, pogovorom z osebjem in stanovalci, nismo mogli ugotoviti, da bi bil kateremu stanovalcu onemogočen prost izhod iz Zavoda ali posamezne bivalne enote. Tudi vrata na posamezne oddelke so bila ob obisku odprta oziroma odklenjena.

V razgovoru s predstavniki Zavoda smo posebej izpostavili vprašanje varnosti stanovalcev, predvsem možnost, da bi zaradi neorientiranosti v času in prostoru morda kdo od njih odtaval. Vendar so nam pojasnili, da takšnih stanovalcev v Zavodu ni, imajo zgolj osem starostnikov, ki pa nimajo diagnosticirane demence. Ostali so mladi in aktivni, z njimi ni tovrstnih težav. Če bi se pri katerem od stanovalcev pojavile težave, ki bi zahtevale neprekinjeno varovanje, bi sedaj, ko še nimajo varovanega oddelka, skušali zagotoviti premestitev v drug ustrežnejši Zavod.

Tudi ob tokratnem obisku (ob ogledu Zavoda) nismo ugotovili, da bi v Zavodu imeli prostor za umiritev stanovalcev, pa tudi po zagotovilih osebja takšnega prostora Zavod nima. Zavod je še pojasnil, da posebnih varovalnih ukrepov, kot jih opredeljuje ZDZdr, ne uporablja, segufix pasov nimajo. Za preprečevanje padcev uporabljajo ograjice na postelji in posebni pas za preprečevanje zdrsa z invalidskega vozička. Predvsem slednjega smo videli nameščenega pri več stanovalcih, vendar vozički oziroma njihova kolesa, niso bila zablokirana.